

Kultuuriministri määruse „Eesti sõltumatu erameedia poolt venekeelset informuumi tasakaalustava ja ühist informuumi kujundava ajakirjandusliku sisu loomise ja edastamise toetamise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Kultuuriministri määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel. Kultuuriministeerium lähtub määruse väljatöötamisel „Sidusa Eesti arengukava 2030“ alaeesmärgi „Kohanemist ja lõimumist toetav Eesti“ tegevussuunast 1.2 „Ühine, arusaadav ja usaldusväärne kommunikatsiooni- ja informuum“. Tegevussuuna raames plaanitavate tegevuste eesmärk on saavutada olukord, et Eestis elavad inimesed on ühises, arusaadavas ja usaldusväärses eesti kommunikatsiooni- ja informuumis ning tänu mitmesugustele vajaduspõhistele infokanalitele hästi kursis Eestis toimuvaga. Eesmärgi saavutamiseks tuleb toetada meediakanaleid vene- ja ingliskeelse sisu arendamisel ning tõsta teadlikkust nendest kanalitest eesti keelest erineva emakeelega inimeste hulgas.

Toetuse andmise eesmärk on tugevdada olemasolevate Eesti eraõiguslike venekeelsete väljaannete toimetusi, et muuta Eesti venekeelse ajakirjanduse sisu professionaalsemaks ja mitmekesisemaks.

Toetuse abil toodetud ja avaldatud meediasisu, sh originaaluudised peavad olema avalikkusele tasuta kättesaadavad.

Toetusega hõlmatakse toetuse andmise tingimustele vastavad eraõiguslikud juriidilised isikud, kes pakuvad meediateenust kogu Eesti territooriumil. Toetuse abil toodetud ja avaldatud meediasisu on täielikult kohaliku iseloomuga ehk suunatud ainult Eestis elavale venekeelsele elanikkonnale. Tegemist on riikliku rahastamisega meediasisu toomiseks, mis on venekeelsele elanikkonnale (sh kogu üldsusele) tasuta kättesaadavaks tehtud ning mis täidab sotsiaalset eesmärki, mis on oma olemuselt mittemajanduslik.

Toetusel puudub mõju konkurentsile ja kaubandusele ning tegevused, mida toetatakse, ei mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust. Seega ei vasta meetme alusel antav toetus riigiabi kriteeriumidele ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt ei ole toetuse andmise puhul tegemist riigiabiga.

Infosõja ja väärinfo ajal on üldsuse piisava teadlikkuse tagamine demokraatlikus ühiskonnas muutunud üha keerulisemaks. Venemaa üritab vaenulike infooperatsioonide toel rünnata ja destabiliseerida demokraatlike riikide ühiskondi. Eesti geopoliitiline asukoht ja rakendatav meediapoliitika muudavad eesti- ja venekeelse kogukonna ühendamise ühises infoväljas eriti keeruliseks. Meediauuringud (Vihalemm *et al.* 2017; Seppel 2020; Jõesaar 2022¹) näitavad selgelt, et Eesti infoväli on radikaalselt polariseerunud meediakeelte järgi ja et Venemaa telekanalite põhjustatud venekeelse publiku eraldatus Eesti infoväljast tekitab Eesti ühiskonnale mitmeid probleeme. Kuni Euroopa Liidu sanktsioonide rakendamiseni 2022. aastal jälgis

1 Vihalemm, P., Lauristin, M., Kalmus, V., & Vihalemm, T. (2017). Eesti ühiskond kiirenevas ajas. Uuringu "Mina. Maailm. Meedia" 2002-2014 tulemused. Tartu Ülikooli Kirjastus, Seppel, K. (2020). Meedia ja infoväli [Media and Information Field]. In Eesti Ühiskonna Lõimumise Monitooring 2020. Kultuuriministeerium <https://www.kul.ee/eesti-integratsiooni-monitooring-2020> Jõesaar, A. (2022). Building Bridges: Estonian- and Russian-Speaking TV Audiences and the Value of Estonian Public Service Broadcasting, 2010–2020. In: Chakars, J., Ekmanis, I. (eds) Information Wars in the Baltic States. The Palgrave Macmillan Series in International Political Communication. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-99987-2_5

venekeelne auditoorium peamiselt Venemaa riigitelevisiooni propagandakanaleid. Nende kanalite sulgemine muutis radikaalselt seniseid venekeelse elanikkonna meediatarbimise võimalusi ja harjumusi. Vajadusest oluliselt parandada venekeelse elanikkonna informeeritust ning hõlmamist Eesti ühtsesse infovälja otsustas Vabariigi Valitsus 2022. aastal sõltumatut erameediat venekeelse ajakirjandusliku sisu loomisel ja levitamisel ühekordse tähtajalise meetme abil toetada. Selle meetme abil loodi meediamajades uusi töökohti, suurendati ajakirjandusliku meediasisu pakkumist ning toetati meediaväljaannete levikut. Meede oli põhjendatud, sest erameedia iseseisev võimekus vabaturu tingimustes venekeelsele elanikkonnale professionaalse (ajakirjandusliku) meediasisu loomisel on aastakümneid turutõrke tingimustes piiratud. Endiselt keeruline julgeolekuolukord Euroopas ning asjaolu, et inimeste meediatarbimisharjumuste muutmine võtab aega, tingib vajaduse jätkata erameedia toetusmeetmega ka 2023. aastal.

Eelnõu ei ole seotud ühegi menetluses oleva eelnõu, Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kultuuriministeeriumi meedianõunik Andres Jõesaar (andres.joesaar@kul.ee, 628 2338) ja ühise meediaruumi nõunik Olga Sõtnik (olga.sotnik@kul.ee, 628 2359) ning personali- ja õigusosakonna õigusnõunik Siiri Pelisaar (siiri.pelisaar@kul.ee, 628 2225), kes tegi eelnõu juriidilise ekspertiisi. Eelnõu väljatöötamisel on küsitud arvamust Eesti Meediaettevõtete Liidult ja Eesti Rahvusringhäälingult. Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Kultuuriministeeriumi personali- ja õigusosakonna sekretär-keeletoimetaja Anni Viirmets (anni.viirmets@kul.ee, 628 2220).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kaheksast peatükist ja 22 paragrahvist.

1. peatükk reguleerib üldsätteid (§-d 1–3).

Paragrahviga 1 kehtestatakse määruse reguleerimis- ja kohaldamisala. Määrusega kehtestatakse Eesti sõltumatu erameedia poolt venekeelset informuumi tasakaalustava ja ühist informuumi kujundava ajakirjandusliku sisu loomise ja edastamise toetuse taotlemise, taotluste hindamise ja rahuldamise ning aruandluse tingimused ja kord.

Määruse rakendamise eest vastutab Kultuuriministeerium (edaspidi *toetuse andja*). Määrusega reguleerimata küsimustele rakendatakse haldusmenetluse seadust.

Paragrahv 2 sätestab toetuse andmise eesmärgi ja tulemuse. Toetuse andmise eesmärk on tugevdada olemasolevate Eesti eraõiguslike venekeelsete väljaannete toimetusi, et muuta Eesti venekeelse ajakirjanduse sisu professionaalsemaks ja mitmekesisemaks. Toetuse abil toodetud ja avaldatud meediasisu, sh originaaluudised peavad olema avalikkusele tasuta kättesaadavad.

Toetuse andmise tulemusena on kasvanud Eesti eraõiguslike venekeelsete meediaväljaannete võimekus luua ja edastada venekeelset informuumi tasakaalustavat ja ühist informuumi kujundavat ajakirjanduslikku sisu, milles ühiskonnaelu teemade käsitus on mitmekesine ja tasakaalustatud ning vastab erinevate sihtgruppide vajadustele. Väljaannete auditoorium, usaldusväarsus ja levik suureneb.

Paragrahvi 3 kohaselt antakse toetust projektile, mille elluviimine panustab määruse §-s 2 nimetatud eesmärgi ja tulemuse saavutamisse.

2. peatükk sätestab nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele ning toetuse taotlemise korra (§-d 4–7).

Paragrahviga 4 kehtestatakse nõuded taotlejale. Taotleja võib olla Eestis registreeritud eraõiguslik juriidiline isik, kes annab välja meediaväljaandeid, kellel on vähemalt kuus kuud enne taotluse esitamist nii eesti- kui ka venekeelne toimetuse ning kes järgib Eesti ajakirjanduseetika koodeksit.

Eesti- ja venekeelse toimetuse nõude eesmärk on teha võimekaks neid, kes juba tegelevad ühise infovälja loomisega. Eesti- ja venekeelse toimetuse olemasolu vähemalt kuus kuud on määratletud, et toetust saaksid taotleda ka need juriidilised isikud, kes küll 2022. aasta kevadel erakorralist toetust ei saanud, aga otsustasid ise ühise infovälja tugevdamisse panustama hakata ning lõid kakskeelsed toimetused. Seega toetatakse ettevõtjaid, kellel on piisavat sisulist potentsiaali, et luua ja edastada venekeelset inforuumi tasakaalustavat ja ühist inforuumi kujundavat ajakirjanduslikku sisu. Pikemat perioodi kui kuus kuud eesti- ja venekeelse toimetuse olemasoluks ei ole mõistlik nõudena sätestada, sest erameedia iseseisev võimekus vabaturu tingimustes venekeelsele elanikkonnale professionaalse (ajakirjandusliku) meediasisu loomisel on aastakümneid turutörke tingimustes olnud piiratud.

Taotleja peab vastama järgmistele nõuetele (§ 4 lg 2):

- 1) tal ei ole maksu- või maksevõlga riigi ees või see on ajatatud ning ta on nõuetekohaselt täitnud maksukorralduse seaduses sätestatud maksudeklaratsioonide esitamise kohustuse;
- 2) ta ei ole pankrotis, likvideerimisel ega sundlõpetamisel ning tal ei ole kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust;
- 3) juhul kui toetuse andja on teinud talle varasema projekti raames tagasinõudmise otsuse, ei tohi tal otsuse kohaselt tagasimaksmisele kuuluv toetus tähtajaks tagasi maksmata olla;
- 4) tema asutaja, osanik või aktsionär ei ole kohaliku omavalitsuse üksus või viimase kinnitatud majandusaasta aruande kohaselt ei moodusta kohaliku omavalitsuse üksuselt saadav tulu tema kogutulust üle 50%;
- 5) tema toetatava tegevusega seotud majandustegevus ei ole lõppenud ega peatunud;
- 6) ta on suutlik projekti elluviimiseks vajalikke mitteabikõlblikke kulusid tasuma;
- 7) tal ei ole majandusaasta aruande esitamise võlga ega muid täitmata kohustusi toetuse andja ees.

Paragrahv 5 sätestab nõuded taotlusele. Taotluses kirjeldatud projekt peab panustama määruse §-s 2 nimetatud eesmärgi ja tulemuse saavutamisse ning vastama määruse §-s 3 sätestatule.

Üks taotleja võib taotleda mitme projekti rahastust. Sellisel juhul tuleb iga projekt esitada eraldi taotluses.

Taotlus peab muu hulgas sisaldama järgmisi andmeid ja dokumente:

- 1) üldandmed taotleja kohta;
- 2) andmed projekti kohta, sh projekti nimetus, eesmärk, olulisus Eesti venekeelsele inforuumile, kavandatavad meetodid, riskianalüüs, ressursid ja taristu, sihtrühma määratlemine ja sihtrühmani jõudmise mõõtmine, oodatavad tulemused ja mõju, eelarve tegevuste lõikes, projekti üldmaksumus, taotletava toetuse summa;

- 3) teavitustegevuste, sh turundusplaan;
- 4) projekti tegevus- ja ajakava, hinnang projekti jätkusuutlikkusele pärast toetuse lõppu;
- 5) projekti kaasatud isikute kvalifikatsioon, töökogemus (sh ajakirjanduslike projektide juhtimine ja rahvusvahelistes projektides osalemine) ning tööülesannete kirjeldus;
- 6) kinnitus, et taotleja järgib Eesti ajakirjanduseetika koodeksit;
- 7) kinnitus, et projekti raames toodetud ja avaldatud meediasisu on tasuta kättesaadav;
- 8) taotleja kinnitus enda vastavuse kohta määruse § 4 lõikes 2 sätestatud nõuetele;
- 9) volikiri, kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel ja volitus ei ole antud toetuse andja toetuste taotlemise e-keskkonna (edaspidi *e-keskkond*) kaudu.

Kui taotleja on taotlenud projektile või projekti osadele tegevustele toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, kohaliku omavalitsuse, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, peab taotluses olema esitatud sellekohane teave.

Paragrahvis 6 sätestatakse taotlusvooru avamine ja taotluse esitamine. Taotlusvooru avamisest, tähtajast ja eelarvest teavitab toetuse andja oma veebilehel vähemalt 14 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise päeva.

Paragrahvis 7 määratletakse projekti abikõlblikkuse periood, mis algab 1. jaanuarist 2023 ja kestab kuni 31. detsembrini 2023. Toetuse saaja võib taotleda projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamist kuni kolme kuu võrra järgmistel tingimustel: projekti elluviimisel on ilmnunud toetuse saajast sõltumatud erakordsed ja/või ettenägematud asjaolud; taotluse projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks on esitanud toetuse saaja enne projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu.

Taotlus projekti abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks tuleb esitada taotleja esindusõiguslikul isikul e-keskkonna kaudu.

3. peatükk sätestab projekti kulude abikõlblikkuse ja toetuse määra (§-d 8–9).

Paragrahvi 8 kohaselt on kulu abikõlblik, kui see on projekti elluviimiseks vajalik, põhjendatud, tekib projekti abikõlblikkuse perioodil tehtavate toetatavate tegevuste käigus, seda tasub toetuse saaja ning on kooskõlas õigusaktidega.

Paragrahvis defineeritakse mitteabikõlblikud kulud. Need on:

- 1) kinnisvara, liiklusvahendi ja info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendite soetamise kulu;
- 2) mitterahaline kulu;
- 3) sularahas tasutud kulu;
- 4) rahatrahvi ja rahalise karistuse kulu;
- 5) kohtumenetluse kulu, sh vastaspoole ja kolmanda isiku menetluskulu;
- 6) organisatsiooni juhtimise kulu ja juhtorganite tasu, v.a projekti juhtimise kulu;
- 7) tulumaksuseaduse § 8 mõistes seotud isikute vahelistest tehingutest tulenev tulumaks;
- 8) käibemaks, kui seda ei saa käibemaksuseaduse alusel tagasi;
- 9) kulu, mille katteks on toetust eraldatud teisest meetmest või riigieelarve või muu avaliku sektori või välisabi vahenditest või tasutud teises projektis;
- 10) erisoodustusena käsitletav kulu ja sellelt tasutav maks.

Paragrahv 9 sätestab toetuse minimaalse summa 10 000 eurot ja maksimaalse summa 300 000 eurot ühe taotluse kohta. Omafinantseeringu nõuet ei ole, toetuse maksimaalne osakaal projektide abikõlblike kulude maksumusest on 100%.

4. peatükk sätestab taotluse menetlemise korra (§-d 10–13).

Paragrahv 10 reguleerib taotluse menetlemist ja hindamist.

Taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 40 tööpäeva alates taotlusvooru sulgemisest.

Toetuse andja võib nõuda taotlejalt lisainformatsiooni, taotluse täiendamist või muutmist, kui ta leiab, et taotlus ei ole piisavalt selge, selles esinevad puudused ja/või taotluses esitatud informatsiooni alusel ei ole võimalik taotlust hinnata. Puuduste kõrvaldamiseks võib toetuse andja anda taotlejale kuni kümme tööpäeva, millal taotluste menetlemise aeg peatub. Toetuse andja jätab taotluse läbi vaatamata ja sisuliselt hindamata, kui taotleja ei ole tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud, ning teavitab sellest taotlejat e-keskkonna kaudu kümne tööpäeva jooksul alates lõikes 4 toodud tähtaja saabumisest. Kui puudus kõrvaldatakse, loetakse puudusega seotud nõue täidetuks.

Toetuse andja tunnistab taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks, kui on täidetud kõik määrusega taotlejale või taotlusele sätestatud nõuded.

Paragrahv 11 reguleerib taotluse sisulist hindamist. Taotlust hindab toetuse andja moodustatud hindamiskomisjon. Selle koosseis avalikustatakse toetuse andja veebilehel hiljemalt taotlusvooru väljakuulutamise päeval. Hindamiskomisjoni liikmeid valitakse pädevuse alusel, milleks on eelkõige Eesti ühiskonna arenguvajadused („Eesti 2035“), kultuuripoliitika ja meediapädevus. Toetuse andja kaasab vajaduse korral hindamisprotsessi hääleõiguseta eksperte.

Hindamiskomisjoni liikmed ja eksperdid peavad kooskõlas korruptsioonivastase seadusega deklareerima oma erapooletust ja sõltumatust hinnatavatest taotlustest, taotlejatest ja partneritest. Seotuse olemasolu korral on isik kohustatud ennast haldusmenetluse seaduse §-s 10 toodud tingimustel ja korras taandama.

Määruses on välja toodud hindamiskriteeriumid, mis keskenduvad projekti olulisusele Eesti venekeelsele inforuumile tervikuna või selle osadele, näiteks suurema venekeelse elanikkonnaga regioonidele, põhjendatusele, teostatavusele ja riskianalüüsile, tulemuste mõõdetavusele, meeskonnale, projekti eelarvele.

Meeskonna puhul hinnatakse selle võimet teha projekti ühe tervikuna (nt ühel meeskonnaliikmel on tugev ajakirjanduse, teisel andmeanalüütika, kolmandal andmete visualiseerimise kogemus). Taotlusi hinnatakse toetuse andja kinnitatud hindamisjuhendi järgi. Juhendis on hindamise skaala, hindepunktide ja koondhinde arvutamise metoodika ning võrdsete koondhinnetega projektide valiku metoodika. Toetuse andja avalikustab hindamisjuhendi oma veebilehel hiljemalt taotlusvooru väljakuulutamise päeval.

Hindamiskomisjon teeb kultuuriministrile ettepaneku taotluse rahuldamise ning põhjendatud juhtudel osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta.

Paragrahv 12 sätestab taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused. Taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse teeb kultuuriminister. Otsus saadetakse taotlejale e-keskkonna kaudu.

Taotluse rahuldamise otsus tehakse juhul, kui:

- 1) taotleja ja taotlus vastavad selles määruses nimetatud nõuetele ja
- 2) taotlus kuulub hindamistulemuse põhjal rahuldamisele.

Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse juhul, kui:

- 1) taotleja ja/või taotlus ei vasta kasvõi ühele määruse §-des 4 ja 5 või teistele määruses nimetatud nõuetele;
- 2) taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil;
- 3) taotleja ei võimalda taotluse nõuetele vastavust kontrollida;
- 4) hindamiskomisjoni hindamistulemuse põhjal ei kuulu taotlus rahuldamisele;
- 5) eelarve mahu tõttu ei ole võimalik projekti toetada;
- 6) taotleja ei ole nõus taotluse osalise rahuldamise ettepanekuga toetuse vähendamise või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmise kohta.

Taotlusvooru maht on 1 000 000 eurot. Taotluse võib rahuldada osaliselt, kui täielik rahuldamine ei ole võimalik taotlusvooru eelarve mahu tõttu või kui see ei ole põhjendatud, arvestades taotletud toetuse summat, projekti tegevusi ja nendega saavutatavaid tulemusi. Osalise rahuldamise ettepanek sisaldab ettepanekut taotletud toetuse vähendamiseks või projektis kavandatud toetatavate tegevuste muutmiseks. Taotluse võib osaliselt rahuldada tingimusel, et taotleja on sellega nõus. Taotleja võib nõustuda taotluse osalise rahuldamisega tingimusel, et taotluses toodud eesmärk on taotluse osalise rahuldamise korral saavutatav.

Taotluse tingimusliku rahuldamise otsuse põhjal ei teki toetuse saajal õigust toetuse maksetele, sh toetuse ettemaksetele. Õigus tekib pärast seda, kui toetuse andja on tingimuse saabumise või täitmise tuvastanud toetuse saaja esitatud teabe põhjal, v.a juhul, kui teavet on võimalik toetuse andjal tuvastada e-keskkonnast või muust registrist või andmeallikast.

Kui taotleja, kelle taotlus on rahuldatud, toetusest loobub, määratakse toetus paremusjärjestuses järgmisele taotlejale hindamisjuhendi järgi.

Paragrahv 13 sätestab taotleja ja toetuse saaja ärakuulamise. Taotlejale antakse võimalus esitada oma seisukohad enne:

- 1) taotluse osalist rahuldamist;
- 2) taotluse rahuldamata jätmist, v.a juhul, kui otsus põhineb taotluses esitatud andmetel ning puuduste kõrvaldamiseks esitatud teabel ja selgitustel.

Toetuse saajale antakse võimalus esitada oma seisukohad enne:

- 1) taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamist või muutmist, v.a juhul, kui toetuse saaja taotlus rahuldatakse täielikult;
- 2) toetuse tagasinõudmise otsuse tegemist.

5. peatükk reguleerib taotluse rahuldamise otsuse muutmist ja kehtetuks tunnistamist (§-d 14–15).

Paragrahvi 14 kohaselt võib toetuse andja või saaja algatusel toetuse rahuldamise otsust muuta. Seda võib teha kuni projekti abikõlblikkuse perioodi lõpuni, kuid mitte pärast projekti tegevuste lõppemist, ning tagasiulatuvalt alates muudatustaotluse esitamise kuupäevast, kui see aitab kaasa projekti tulemuste saavutamisele ja muudatus on põhjendatud. Toetuse andjal on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest juhul, kui soovitatav muudatus seab kahtluse alla projekti oodatavate tulemuste saavutamise või projekti tegevuste lõpetamise abikõlblikkuse perioodil. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise teeb toetuse andja 30 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise avalduse saamist ning teavitab sellest toetuse saajat e-keskkonna kaudu.

Paragrahv 15 reguleerib toetuse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamist. Taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse täielikult või osaliselt kehtetuks järgmistel juhtudel:

- 1) ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud või seda oleks tehtud osaliselt;
- 2) taotlemisel või projekti elluviimisel on teadlikult esitatud valet või mittetäielikku teavet või see on jäetud teadlikult esitamata;
- 3) kõrvaltingimusega taotluse rahuldamise otsuse korral kõrvaltingimus ei saabu või seda ei suudeta täita;
- 4) toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmiseks ei rahuldata ning tal ei ole võimalik toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel jätkata;
- 5) toetuse saaja esitab avalduse toetuse kasutamisest loobumise kohta.

Toetuse saajal tuleb saadud toetus taotluse rahuldamise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistamise otsuse kohaselt tagastada.

6. peatükk reguleerib toetuse maksmise tingimusi ja aruannete esitamist (§-d 16–18).

Paragrahvi 16 kohaselt makstakse toetus toetuse saajale välja ühes osas, et vähendada halduskoormust ja suurendada toetuse saaja rahastuse kasutamise paindlikkust. Väljamakse tehakse 10 tööpäeva jooksul pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Kui taotluse rahuldamise otsus tehakse kõrvaltingimusega, makstakse toetus välja pärast selle saabumist või täitmist.

Paragrahv 17 reguleerib toetuse kasutamist, aruandlust ja tagasinõudmist. Toetuse saaja esitab projekti aruande toetuse andjale e-keskkonnas ning seda menetletakse kuni 90 tööpäeva esitamisest arvates.

Aruande tähtaega võib põhjendatud juhtudel toetuse saaja taotluse alusel pikendada. Kui aruandes on puudusi, võib toetuse andja anda toetuse saajale kuni kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks, mil aruande menetlemise aeg peatub.

Toetuse andja kinnitab aruande, kui toetuse saaja on esitatud tähtaja jooksul puudused kõrvaldanud, toetuse andja ei ole tuvastanud rikkumist ning toetuse saaja on tagastanud toetuse andjale toetuse kasutamata jäägi.

7. peatükk reguleerib toetuse tagasinõudmist ja tagasimaksmist.

Paragrahv 18 kirjeldab toetuse tagasinõudmist ja tagasimaksmist. Toetuse andja teeb otsuse toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise kohta kaalutlusõiguse alusel eelnõus sätestatud juhtudel (nt on toetust makstud mitteabikõlbliku kulu hüvitamiseks; tulemused ei ole saavutatud; abikõlblikud kulud on plaanitud väiksemad; kuludokumente on kasutatud muu

toetuse kuludokumentina; toetuse saaja esitab valeandmeid või varjab andmeid; aruanne ei ole esitatud tähtajaks; toetuse saaja suhtes on algatatud likvideerimis- või pankrotimenetlus; toetuse andmine ei ole kooskõlas riigiabi reeglitega).

Toetuse tagasinõudmise otsust ei tehta juhul, kui:

- 1) puudus kõrvaldatakse või kohustus või nõue täidetakse;
- 2) toetuse saaja avastas ja teatas toetuse andjale esimesel võimalusel, et talle on hüvitatud mitteabikõlblik kulu, ning tagastas toetuse.

Toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha kolme aasta jooksul toetuse saaja viimase kohustuse täitmise lõppemisest arvates. Toetuse saaja peab maksma toetuse tagasi 60 kalendripäeva jooksul.

Tagasimaksmisele kuuluva toetuse võib ajatada toetuse saaja põhjendatud taotluse alusel, kui korraga maksmine seab toetuse saaja olulisel määral makseraskustesse.

Toetuse tagasimaksmise ajatamiseks esitab toetuse saaja toetuse andjale hiljemalt kümne tööpäeva jooksul toetuse tagasinõudmise otsuse kättesaamisest arvates taotluse, milles on toodud ajatamise vajaduse põhjendus ja soovitud tagasimaksmise ajatamiskava. Ajatamise taotlusele peab toetuse saaja lisama finantsseisu kajastavad dokumendid, mida toetuse andja nõuab.

Ajatamise taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta teeb toetuse andja otsuse kümne tööpäeva jooksul ajatamise taotluse saamisest arvates.

Toetuse tagasimaksmise ajatamise perioodi määrab toetuse andja, kuid see ei või olla pikem kui neli kuud.

Ajatamise taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse võib teha koos toetuse tagasinõudmise otsusega.

Kui toetuse saaja ei maksa ajatamiskava kohaselt toetust tagasi, võib ajatamise otsuse tunnistada kehtetuks. Ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamise korral peab toetuse saaja maksma toetuse tagasi 30 kalendripäeva jooksul ajatamise otsuse kehtetuks tunnistamise otsuse kehtima hakkamisest arvates.

Kui tagasimaksmisele kuuluvat toetust tähtajaks tagasi ei maksta, nõuab toetuse andja tagasimaksmisele kuuluva toetuse tagasi eraõiguses alusetu rikastumise kohta kehtivate sätete kohaselt.

Kui ilmneb, et toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või talle kehtestatud nõudeid ning rikkumine tõi kaasa rahalise mõju, kuid toetuse andjal ei ole võimalik rahalise mõju suurust hinnata, vähendatakse toetust protsentuaalselt olenevalt rikkumise raskusest ja mõjust kulu abikõlblikkusele.

8. peatükk sätestab toetuse saaja ja toetuse andja õigused ja kohustused (§-d 19–22).

Paragrahv 19 reguleerib toetuse saaja kohustusi. Toetuse saaja tagab määruses sätestatud kohustuste täitmise, projekti juhtimise ning selle eduka elluviimise taotluse rahuldamise otsuses fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt, sh:

- 1) kasutab toetust taotluses ja taotluse rahuldamise otsuses ning määruses sätestatu järgi;
- 2) esitab toetuse andjale tähtjaks nõutud teabe ja aruanded;
- 3) järgib projektiga seotud teenuste ostmisel riigihangete seaduse §-s 3 toodud põhimõtteid ning võtab vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumist üksteisest sõltumatult pakkujatelt kõikide kulutuste kohta, mille korral toetuse saaja teeb projekti elluviimiseks üheliigiliste teenuste ostutehingu, mille maksumus on ilma käibemaksuta võrdne 10 000 euroga või ületab seda. Juhul kui kolme sõltumatut hinnapakkumist ei ole võimalik esitada või kui odavaimat pakkumist ei valita, tuleb taotlusele lisada sellekohane põhjendus;
- 4) säilitab toetuse taotlemise, kulu abikõlblikkust tõendavad dokumendid ja muud tõendid raamatupidamisseaduses sätestatud tähtaegade järgi;
- 5) annab toetuse andjale projekti elluviimise, sh toetuse kasutamise kohta suulisi ja kirjalikke selgitusi ning andmeid, sh väljavõtteid raamatupidamisprogrammist ja pangakontost kolme tööpäeva jooksul alates sellekohasest nõudmisest, ning võimaldab tal teha dokumentidest koopiaid ja väljavõtteid;
- 6) võimaldab toetuse andjal kohapeal toetuse kasutust kontrollida ning osutab selleks igakülgset abi;
- 7) peab projekti abikõlblike kulude ja mitteabikõlblike kulude ja tulude kohta eraldi raamatupidamisarvestust;
- 8) teavitab toetuse andjat viivitamata kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis taotluses esitatud või projektiga seotud andmete muutumisest, projekti elluviimist takistavast asjaolust, sh pankrotimenetlusest, likvideerimismenetlusest, projekti odavnemisest või kallinemisest ning projektiga seotud vara üleandmisest teisele isikule või asutusele;
- 9) tagastab toetuse kasutamata jäägi koos aruandega;
- 10) tagastab toetuse, kui toetuse andja esitab toetuse tagasinõude;
- 11) täidab muid õigusaktides sätestatud kohustusi.

Paragrahvi 20 kohaselt on toetuse saajal õigus saada toetuse andjalt informatsiooni ja nõuandeid, esitada oma seisukohad, tutvuda enda kohta koostatud dokumendis sisalduva või sellega seotud teabega avaliku teabe seaduses sätestatud korras ning loobuda toetusest või tagastada see igal ajal täies ulatuses.

Paragrahvi 21 kohaselt on toetuse andja kohustatud:

- 1) edastama taotlejale või toetuse saajale määrusega reguleeritud otsused selles sätestatud aja jooksul;
- 2) säilitama toetuse taotlemise, andmise, kulu abikõlblikkust tõendavate ja muude dokumentide ning teabega seotud tõendeid kümme aastat taotluse rahuldamise otsuse tegemisest arvates;
- 3) kontrollima projekti elluviimist;
- 4) tegema taotlus- ja aruandevormi ning asjakohased juhendmaterjalid kättesaadavaks e-keskkonnas;
- 5) teavitama toetuse saajat viivitamata määruses ja muudes toetuse kasutamist reguleerivates õigusaktides tehtud muudatustest;
- 6) tegema muid määruses ja kohalduvates õigusaktides sätestatud toiminguid.

Paragrahvi 22 kohaselt on toetuse andjal õigus:

- 1) kontrollida projektiga seotud kuludokumente ja projekti elluviimist, sh toetuse kasutamise vastavust määrusele ja taotluse rahuldamise otsusele;
- 2) tutvuda projekti ettevalmistamise ja tegevuste elluviimise käigus koostatavate dokumentidega;
- 3) nõuda taotluses sisaldunud projekti kestuse, tegevuste, eesmärkide, tulemuste ja kulude kohta täiendavate andmete ja dokumentide esitamist, mis tõendavad projekti nõuetekohast elluviimist ning toetuse saaja kohustuste nõuetekohast täitmist;
- 4) lõpetada toetuse maksmine ja/või nõuda toetuse osalist või täielikku tagastamist, kui toetuse saaja rikub määruses ja/või taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses või määruses sätestatust;
- 5) vähendada proportsionaalselt toetuse suurust taotluse rahuldamise otsuses kinnitatud projekti maksumuse vähenemisel;
- 6) keelduda toetuse maksmisest, kui toetuse saaja majanduslik olukord on halvenenud niivõrd, et toetuse kasutamine või projekti elluviimine on ohustatud;
- 7) kontrollida toetuse kasutamist;
- 8) kontrollida taotluse menetlemisel taotleja ja toetuse saaja mitteabikõlblike kulude tasumise suutlikkust;
- 9) otsustada kaalutlusõigusele tuginedes määruse kohane toetuse tagasinõudmise ulatus;
- 10) pikendada toetuse saajast mitteolenevate asjaolude ilmnemisel vastavasisulise taotluse olemasolul projekti elluviimise aega ja sellest tulenevalt projekti abikõlblikkuse perioodi.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Antud toetusega hõlmatakse toetuse andmise tingimustele vastavad eraõiguslikud juriidilised isikud, kes pakuvad meediateenust kogu Eesti territooriumil. Toetuse abil toodetud ja avaldatud meediasisu on täielikult kohaliku iseloomuga ehk suunatud ainult Eestis elavale venekeelsele elanikkonnale. Tegemist on riikliku rahastamisega meediasisu toomiseks, mis on venekeelsele elanikkonnale (sh kogu üldsusele) tasuta kättesaadavaks tehtud ning mis täidab sotsiaalset eesmärki, mis on oma olemuselt mittemajanduslik.

Toetusel puudub mõju konkurentsile ja kaubandusele ning tegevused, mida toetatakse, ei mõjuta liikmesriikide vahelist kaubandust. Seega ei vasta meetme alusel antav toetus riigiabi kriteeriumidele ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohaselt ei ole toetuse andmise puhul tegemist riigiabiga.

Kui eelviidatud reegleid rikutakse (meediasisu ei ole tasuta kättesaadav), on tegemist ebaseadusliku riigiabiga ja kohaldub tagasinõudmise regulatsioon.

4. Määruse mõjud

Projekt aitab Eesti sõltumatul erameedial luua ja edastada venekeelset informatsiooni tasakaalustavat ja ühist informatsiooni kujundavat ajakirjanduslikku sisu ning seeläbi toetada Eesti ühiskonna sidusust.

Mõju muudele valdkondadele ega ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu alusel toetuse andmist rahastatakse riigieelarvest summas 1 000 000 eurot. Eelnõu rakendamisega täiendavaid kulusid ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostöölastamine ja huvigruppide kaasamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile ning arvamuse andmiseks Eesti Meediaettevõtete Liidule. Rahandusministeeriumilt tähtaja jooksul ettepanekuid või märkusi ei laekunud, mistõttu loetakse eelnõu koostöölastatuks. Eesti Meediaettevõtete Liidu ettepanekuga tõsta toetuse maksimummäära 300 000 eurolt 350 000 euroni ei ole arvestatud ning Eesti Meediaettevõtete Liit on täiendavate selgitustega nõus. Ettepanekuga lühendada taotluste menetlemise tähtaega kuni 15 päevani ei ole arvestatud. Samas märgime, et menetlejale on menetlemiseks antud kuni 40 tööpäeva, mis tähendab, et võimaluse korral võib menetlus olla kiirem.